

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Κ. ΔΕΒΕΤΖΙΔΗ

**Η συμβολή της Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης της Ορθοδοξίας
στο χώρο της πολιτικής, της θρησκείας και του πολιτισμού στην
Οικουμένη από την εικοσαετή δράση της**

**συμμετοχή στον διεθνή διαγωνισμό με θέμα:
«Οι κοινωνικές αξίες του χριστιανισμού στο χώρο της πολιτικής και
η συμβολή της Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης Ορθοδοξίας (Δ.Σ.Ο)
στην ανάδειξή τους»**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2013

Εισαγωγή

Μέσα σε μια εποχή ανακατατάξεων, διευρυμένης κοινωνικό-οικονομικής κρίσης ως επακόλουθο της σχετικοποίησης των αξιών αλλά και των διογκούμενων φραγμών στην πολιτική συμμετοχή και έκφραση των πολιτών, προβάλλει αδήριτη η ανάγκη κινητοποίησης των θεσμών προς εξομάλυνση των κοινωνικών δυσλειτουργιών. Σε αυτή τη τελευταία προϋπόθεση για την έξοδο από τη πολύπλευρη κρίση που ταλανίζει την υφήλιο, μπορεί να ανευρεθεί ένας αναπλαισιομένος ρόλος και βαθμός επιρροής της Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης της Ορθοδοξίας σήμερα.

Η Διακοινοβουλευτική Συνέλευση Ορθοδοξίας (εφεξής Δ.Σ.Ο.) αποτελείται από μέλη των βουλευομένων σωμάτων, χωρών με παρουσία Ορθοδόξων Χριστιανών.

Από την ίδρυση της το 1993, η Συνέλευση κλήθηκε να αντιμετωπίσει τεράστιες γεωπολιτικές ανακατατάξεις με την πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού, ο οποίος μοιραία έθεσε νέες βάσεις για την θρησκευτική ελευθερία και τον πολιτισμό.

Από την άλλη μεριά η νίκη της «ελεύθερης οικονομίας», αναπόφευκτα οδηγεί στην αναγκαιότητα προβολής της κοινωνικής δικαιοσύνης απέναντι στον θριαμβεύοντα νεοφιλελευθερισμό, ενώ απαραίτητη κρίνεται η αποτροπή της πολιτικής που υπερθεματίζει στο λεγόμενο «Δόγμα του Σοκ» κατά την άσκηση της δημοσιονομικής και οικονομικής εν γένει πολιτικής.

Στο παραπάνω πλαίσιο, παραμένει αξιοσημείωτη η προσήλωση της ΔΣΟ στα υψηλά ιδανικά και αξίες που εκπηγάζουν από το περιεχόμενο της Ορθοδόξου διδασκαλίας και πίστεως, τονίζοντας ότι η ανατολικό-χριστιανική παράδοση αποτελεί ένα από τα σπουδαιότερα σταθεροποιητικά στοιχεία της πανευρωπαϊκής ολοκλήρωσης (Α΄ Ψήφισμα 8^{ης} Γ. Σ., 2001).

Δεδομένου ότι «τα εκκλησιαστικά είωθε τοις πολιτικούς συµμεταβάλλεσθαι», ο ρόλος της ΔΣΟ ασκεί -και αυτό είναι θεμιτό- ουδέτερη πολιτική απέναντι σε ανοιχτά εκκλησιαστικά ζητήματα, διότι ως αποκλειστικά πολιτικός θεσμός, δεν έχει σκοπό ούτε την ποδηγέτηση του εκκλησιαστικού φρονήματος των πιστών, ούτε την νομιμοποίηση από την θρησκευτική εξουσία (Συμπεράσματα 14^{ης} Γ.Σ., 2007). Ωστόσο, οι κοινοβουλευτικοί άνδρες και γυναίκες, που συγκροτούν σε Σώμα τη Συνέλευση είναι μέλη του χριστεπώνυμου πληρώματος της Μίας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας του Χριστού, πάντοτε ενδιαφέρονται για την προάσπιση των δικαίων των απανταχού Ορθοδόξων, με ιδιαίτερες φροντίδες αναφορικά με την διατήρηση των μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς (Ιεροί Ναοί, Προσκυνήματα, κλπ.) σε περιοχές με αυξημένο κίνδυνο εκδήλωσης φαινομένων βίας, πολέμου, εμφύλιου σπαραγμού κ.α. (Β΄ Ψήφισμα 8^{ης} Γ.Σ. , 2001).

Εξάλλου, οι επιδιώξεις της Συνέλευσης με τις ιδιαίτερες θεματικές που αναπτύσσονται κάθε φορά στις δράσεις της -Συνέδρια, Ημερίδες αλλά κυρίως στις ετήσιες Γενικές Συνελεύσεις της- αναδεικνύουν τον αποκλειστικά πολιτικό της χαρακτήρα, με μόνιμο ενδιαφέρον και προσπάθειες για ειρήνευση και δίκαιη επίλυση των ανοιχτών διεθνών ζητημάτων, χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το ενδιαφέρον για τον τερματισμό της τουρκικής κατοχής στην Κύπρο, ή η διευθέτηση του Μεσανατολικού ζητήματος κ.α. (Γ΄ Ψήφισμα 8^{ης} Γ.Σ., 2001).

Στο σημείο αυτό είναι αναγκαία η επισήμανση ότι η επίτευξη των Καταστατικών στόχων της ΔΣΟ συνιστά μια πάγια πρόκληση, διότι παρά τις φιλότιμες προσπάθειες ανάδειξης των ζητημάτων, οι προκλήσεις και οι αντιξοότητες παραμένουν, ενώ η έλλειψη σφαιρικής πληροφόρησης των πολιτών από τα ΜΜΕ και ιδίως από τα λεγόμενα και “new media” (ήτοι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης,

ελεύθερη δημοσιογραφία των πολιτών μέσω της μπλογκόσφαιρας κ.λπ) καθίσταται ιδιαίτερος δύσκολη υπόθεση.

Παρ' όλα αυτά κρίνεται ιδιαίτερος θετική η συμβολή της ΔΣΟ στην ανάδειξη επιμέρους θεμάτων και κυρίως του ρόλου που καλείται να διαδραματίσει η Εκκλησία, με τη διαισθητική ματιά των ειδικών και δη με διεπιστημονική προσέγγιση, ακολουθώντας τις εξελίξεις στην παγκόσμια σκηνή. Ενδεικτικό προς τούτο είναι το θέμα της 11^{ης} Γ.Σ. του 2004 με αντικείμενο «Ασφάλεια με ελευθερία», όπου στο κείμενο των συμπερασμάτων γίνεται λόγος για το ανακαινιστικό και σωτήριο έργο της Εκκλησίας, η οποία ως γνωστό προσπαθεί να τελειοποιήσει τον άνθρωπο.

Οι προκλήσεις από την διαδικασία της παγκοσμιοποίησης, την εξέλιξη των τεχνολογικών επιτευγμάτων, την κοινωνία της πληροφορίας και τη συνεπακόλουθη κατάργηση της 'εδαφικότητας' (κατά τον ορισμό του Φέρντιναντ Τάινις), δημιουργούν νέα πεδία δράσης, με την «εκμηδένιση» των αποστάσεων, την τηλεπικοινωνιακή σύζευξη διηπειρωτικά με χαμηλό κόστος, την πληροφόρηση σε πραγματικό χρόνο για τις εξελίξεις σε ένα «παγκόσμιο χωριό» , αποτελούν ένα ισχυρό εφαλτήριο για τη συνεννόηση ανάμεσα στους λαούς και τα έθνη.

Συνεπώς, πάντα θα υπάρχουν ευκαιρίες ανάδειξης της Πνευματικότητας και του βάθους του Ορθόδοξου Χριστιανικού φρονήματος, με την αξιοποίηση του πλούτου της Αγιοπατερικής γραμματείας.

Οι πρωτοβουλίες της ΔΣΟ στην 20χρονη πορεία της – Μια αποτίμηση

Το στοιχείο που θα πρέπει να σπουδαιολογήσουμε στην 20χρονη πορεία της Συνέλευσης είναι η δράση της που υπερβαίνει τις τυπικότητες και τις φόρμες, η ΔΣΟ είναι παρούσα όταν και όπου υπάρχει ανάγκη.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το Ψήφισμα «για τις προκλήσεις ενώπιων των Ορθόδοξων Χριστιανών στο Κόσσοβο και Μετόχι» Βελιγράδι, 2009, όπου καταδικάζονται οι διακρίσεις για θρησκευτικούς λόγους, διακηρύσσεται η αναγκαιότητα για ασφαλείς συνθήκες διαβίωσης και υπογραμμίζεται ότι τα μοναστήρια και τα μνημεία ως μέρος της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς θα πρέπει να τυγχάνουν ειδικής μεταχείρισης και να προστατεύονται.

Υποπρόταση Α. Στο πλαίσιο αυτό, η δημιουργία μιας μόνιμης ειδικής υπό-επιτροπής ειρήνης της ΔΣΟ ίσως να είχε νόημα στο πλαίσιο και των συμπράξεων με τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή για την προώθηση της ιδέας της Ολυμπιακής εκχειρίδας ως μια εξαιρετική αφετηρία για την κατάπαυση του πυρός και την έναρξη

ειρηνευτικών διαπραγματεύσεων με τη συμμετοχή a posteriori συμβούλων και εξωτερικών συνεργατών της ΔΣΟ σε ανθρωπιστικές αποστολές με τη συμβολή των οργάνων της εξωτερικής Ιεραποστολής για την αλληλοβοήθεια στην οικονομοτεχνική υποστήριξη του νέου μεικτού σχήματος.

Στη συνέχεια, δεν είναι τυχαίο το μόνιμο ενδιαφέρον που παρουσιάζει η ΔΣΟ για ζητήματα που άπτονται της Αγωγής και της Παιδείας για την αντιμετώπιση των σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων και της οικολογικής καταστροφής. Μας υπενθυμίζει λοιπόν τη σημασία της εκπαίδευσης όπως τη διατύπωσε ο Κωνσταντίνος Οικονόμου ο εξ Οικονόμων ο οποίος αναφέρει: *«σκοπός της μαθήσεως είναι να στολίσει τον νου με τις γνώσεις και την καρδιά με καλοκαγαθία και δικαιοσύνη να εμπνεύσει τιμότητα, φιλομάθεια και φιλανθρωπία, να οικειωθεί την αληθινή φιλοσοφία, δηλαδή την γνώση των όντων και του εαυτού του, τη γνώση του Θεού, ο οποίος είναι ο αληθινός καρπός της παιδείας.»* (Κρικώνης, 2004: 464).

Η Διακήρυξη των προέδρων των επιτροπών Παιδείας, εξάλλου, η οποία έλαβε χώρα στην Κρήτη το 2002, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη για μια ανθρωπιστική εκπαίδευση, με σεβασμό στην ετερότητα, με πνεύμα συναλληλίας, συναντίληψης και αλληλεγγύης. Από τη Διακήρυξη συνάγονται οι ακόλουθες παράμετροι για την ανάληψη αντίστοιχων πρωτοβουλιών: ι) η προσαρμογή στις τοπικές συνήθειες, πρακτική που τήρησε η Εκκλησία, ιι) η αντίληψη ότι τα δόγματα αποκρυσταλλώνουν την διδασκαλία της Εκκλησίας, είναι πρότυπα και παραδείγματα ζωής, δεν έχουν ως σκοπό τη δημιουργία νέων περιχαρακώσεων στη ζωή του ανθρώπου, ούτε είναι «ηθικές συνταγές».

Υποπρόταση Β. Συμφώνως με τις κατευθύνσεις της Διακήρυξης του 2002 για την κοινή και ενιαία απασχόληση με ζητήματα όπως οι Συσκέψεις, οι Συναντήσεις μελών και ανάπτυξη δικτύου εξωτερικών συνεργατών της ΔΣΟ για θέματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών λειτουργών, προτείνεται η υπογραφή Μνημονίων Συνεργασίας με το Διορθόδοξο Κέντρο της Εκκλησίας της Ελλάδος και αντιστοίχων Μορφωτικών & Πολιτιστικών Ιδρυμάτων των Εκκλησιών των χωρών-μελών της ΔΣΟ με σκοπό την προαγωγή της τεχνογνωσίας, αξιοποίηση των χαρισματούχων των ενοριών, προβολή των διακριθέντων εθελοντών στο κοινωνικό έργο της Εκκλησίας και εμπλοκή ανέργων προσοντούχων Θεολόγων, για τη δημιουργία εστιών έρευνας για την θρησκευτική αγωγή και την προαγωγή του κοινωνικού έργου με την

επαύξηση των συνεργιών Εκκλησίας-Πολιτείας δια των Ενοριών, Μητροπόλεων και της Κοινωνίας των Πολιτών.

Πέραν αυτών, γίνεται σαφές ότι με τη λειτουργία και τη παρουσία της ΔΣΟ στα διεθνή fora επιχειρείται η αποκλιμάκωση των εστιών έντασης που προκαλούνται από τις συνέπειες της παγκοσμιοποιητικής διαδικασίας, υποσημειώνοντας ταυτόχρονα την καταδίκη του φαινομένων εθνικών και θρησκευτικών εξάρσεων, βίας, προκαταλήψεων και εν γένει του φονταμενταλισμού. (Βλέπε και τις Γενικές Αρχές για την προστασία της Θρησκευτικής Ελευθερίας και των Παραδοσιακών Θρησκευμάτων όπως αυτές διαπιστώθηκαν στη συνάντηση της Αγίας Πετρούπολης στις 23 Ιουνίου 1999, όπου ορίζονται σαφώς η ανάγκη προστασίας της θρησκευτικής κληρονομιάς και η συνταγματική κατοχύρωση της θρησκευτικής ελευθερίας).

Ως γνωστό η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Κωνσταντινουπόλεως το 1872 αλλά και η Συνοδική Πράξη του 1928 καταδίκασαν με σαφήνεια τον εθνοφυλετισμό, διότι εισάγει διακρίσεις ανάμεσα στους πιστούς, εκκοσμικεύσεις, απολυτοποιήσεις και οδηγεί εν τέλει σε απαράδεκτο διχασμό τα μέλη της Εκκλησίας διαχωρίζοντας το πλήρωμα με βάση φυλετικά κριτήρια, καταγωγή, γλώσσα κλπ, ενώ είναι γνωστό ότι η Εκκλησία χρησιμοποίησε τις τοπικές συνήθειες, εμπειρίες, παραδόσεις και γλώσσες, προκειμένου να μεταδώσει το κοσμοσωτήριο και απολυτρωτικό μήνυμα του Κυρίου μας Ιησού Χριστού.

Η εξαιρετική χρήση των θέσεων που διατυπώνουν οι Άγιοι Πατέρες της Εκκλησίας, από μέρους των κοινοβουλευτικών στη καθημερινή τους δράση, δέον να μας θυμίζουν τον λόγο των Προφητών και των Αποστολικών Πατέρων, στην προσπάθεια καταξίωσης του ανθρωπίνου προσώπου, για μια δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνία.

Προς τούτο αξίζει να παρατηρήσουμε την κλασική διατύπωση της Κοινωνιολογίας της Θρησκείας, σύμφωνα με την οποία ο Χριστιανισμός μετουσίωσε και μετέπλασε όλες τις αρνητικές θεσμικές καταστάσεις του αρχαίου κόσμου, εξαγιάζοντας το κράτος και το δίκαιο, τους θεσμούς της οικογένειας και του γάμου, προσφέροντας πρότυπα για την κοινωνική πρόνοια (Γιούλτσης, 2002:160).

Αντίστοιχα με τα παραπάνω, θα ήταν εύστοχος ο παραλληλισμός της σπουδαίας συνεισφοράς της οντολογικής, ηθικής, υπαρξιακής και εν τέλει ανθρωπιστικής και κοινωνικής διδασκαλίας της Ορθόδοξης Χριστιανικής Πίστεως για τα κρίσιμα ζητήματα του ανθρωπίνου βίου, ιδίως για τις οριακές καταστάσεις του κύκλου της ανθρώπινης ζωής όπως είναι τα θέματα της Βιοθήκης.

Συνεπώς, είναι αξιοσημείωτη η Διακήρυξη Βασικών Αρχών Βιοθικής Βασισμένων στην Ορθόδοξη Παράδοση (ψηφισμένη στην 9^η Γ.Σ. της ΔΣΟ στο Βουκουρέστι το 2002). Από τα κεντρικά σημεία της Διακήρυξης θα σημειώναμε την Πλατωνική διατύπωση «επιστήμη δίχως αρετή είναι πανουργία», καθώς όπως τονίζεται και στο έκτο εδάφιο της ίδιας Διακήρυξης «Ίδίωμα της βιοιατρικής έκρηξης είναι ότι η ορθή χρήση της είναι μεγαλύτερο επίτευγμα από την ίδια την εμφάνιση της», έτσι λοιπόν κατανοείται η άσκηση της δεοντολογίας ως βιωμένη πράξη.

Σε αυτή τη συνάφεια, με το παρόν δοκίμιο προτείνεται στην υποενοότητα των προτάσεων για το μέλλον και τις προοπτικές της ΔΣΟ, η διεύρυνση και ο εμπλουτισμός των προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης τόσο για την τυπική εκπαίδευση (μέσα από το Μάθημα των Θρησκευτικών και την αναγκαία επιμόρφωση των Θεολόγων εκπαιδευτικών λειτουργών), τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων όσο και την επαγγελματική επιμόρφωση – εκπαίδευση και κατάρτιση επαγγελματιών με μαθήματα για τον ηθικό προβληματισμό, από Θεολόγους ερευνητές. (Βλ. υποενοότητα με τίτλο «...Προς μια Ανδραγωγική διεύρυνση οριζόντων»).

Κατακλείνοντας την υποενοότητα αυτή είναι σημαντικό να αξιολογήσουμε συγκεντρωτικά τις επιτυχίες του έργου της ΔΣΟ μέσα από τις παρεμβάσεις και το δημόσιο λόγο της (ημερίδες, συνέδρια, εκδηλώσεις), σύμφωνα και με τις καταστατικές αρχές και αφετηρίες της, έτσι η Συνέλευση:

1. Καταγράφει ικανοποιητικά και αξιολογεί με διαύγεια τις αλλαγές που συντελούνται στην Ευρώπη και όχι μόνο.
2. Υποστηρίζει με ειλικρίνεια και σεβασμό τον ρόλο του Ορθόδοξου Χριστιανικού πολιτισμού ως ενωτική και ενοποιητική δύναμη ανάμεσα στους Ευρωπαϊκούς λαούς και συνάμα με τους άλλους πολιτισμούς.
3. Υπερασπίζεται με σθένος και τιμιότητα τα ανθρώπινα δικαιώματα γενικά και τη θρησκευτική ελευθερία των λαών.

Αντίστοιχα, υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης της απόδοσης και της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων της ΔΣΟ, σύμφωνα και με τους προγραμματικούς σκοπούς της, στα παρακάτω πεδία:

1. Επαύξηση της προβολής του Οικουμενικού και ενωτικού πνεύματος της Ορθοδόξου πίστεως και πνευματικότητας
2. Σύσφιξη της συνεργασίας με τους διεθνείς οργανισμούς όπως η UNESCO, ο ΟΟΣΑ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αλλά και απευθείας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τον σεβασμό του

θρησκευτικού χάρτη της Ευρώπης και τον μη-εκτοπισμό της πίστεως στη σφαίρα του ιδιωτικού.

3. Σύσταση, λειτουργία και ενθάρρυνση προγραμμάτων συνεργασίας μέσω εκπαιδευτικών ανταλλαγών Θεολόγων και συναφών κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημόνων ανάμεσα στις ιδρυτικές χώρες της ΔΣΟ (Ελλάδα και Ρωσία) για την προάσπιση του Ορθοδόξου φρονήματος έναντι της ομογενοποίησης και ουδετεροποίησης από την διαδικασία της παγκοσμιοποίησης.

Δρόμοι διαλόγου, συνεννόησης, καταλλαγής και δημοκρατίας – Η συμβολή της ΔΣΟ στο δημοκρατικό πολίτευμα, τον πολιτισμό και την κοινωνική συνοχή

«Καὶ δεῦτε διαλεχθῶμεν, λέγει Κύριος» (Ησ. α' 16-18).

Η αντιμετώπιση των διακρίσεων, η υπέρβαση των στερεοτύπων, η αυθεντική και αληθινή διάθεση συνάντησης με τον «ξένο», αλληλοπεριχώρησης με τον «πλησίον», ο γνήσιος σεβασμός της ετερότητας και διαλόγου με τον «άλλο» χαρακτηρίζει τη δραστηριότητα «σύζευξης» της ΔΣΟ με την αντίστοιχη Διακοινοβουλευτική Συνέλευση του Ισλάμ ή την συνδιαλλαγή με την Ιουδαϊκή κοινότητα. (πρβ. Gary Vachicouras, *To the Dialogue of the Orthodox Church with Judaism and Islam – Faithful to the Orthodox tradition and commitment towards the future*).

Ενδεικτικό των προσπαθειών της ΔΣΟ προς αυτή τη κατεύθυνση είναι το Σχέδιο Συμφώνου Συνεργασίας μεταξύ της Κοινοβουλευτικής Ένωσης του Οργανισμού των Κρατών Μελών της Ισλαμικής Συνδιάσκεψης (ΚΕΙΣ) και της ΔΣΟ για τον Ισλαμικό-Ορθόδοξο Κοινοβουλευτικό Διάλογο.

Αξίζει να τονιστεί αυτό που ήδη έχουμε επισημάνει και αλλού στο παρόν δοκίμιο ότι δεν θα πρέπει να χαθεί η ιδιοπροσωπεία των ανθρώπων «οι λαοί της γης, δικαιούνται να αναζητήσουν το μέλλον τους μέσα από τις δικές τους πολιτιστικές κατακτήσεις, παραδόσεις και πεποιθήσεις», ενώ σε άλλο σημείο αναφέρεται ότι «οι κοινοβουλευτικές συσσωματώσεις πάνω σε θέματα που υπερβαίνουν τα στενά όρια της τρέχουσας πολιτικής δραστηριότητας και προσεγγίζουν τον σύγχρονο κόσμο μέσα από τον πολιτισμό και την ιστορία, μπορούν να καταστούν πολλαπλά χρήσιμες».

Σε κάθε περίπτωση πάντως δεν λησμονείται ο πολιτικός χαρακτήρας της διακοινοβουλευτικής συνεργασίας με τη ρητή αναφορά πως «είναι κατανοητό και

από τις δύο οργανώσεις ότι ο προβλεπόμενος διάλογος αποκλείει οποιαδήποτε συζήτηση σχετικά με την πίστη της κάθε πλευράς».

Στο πλαίσιο αυτό είναι άξιο λόγου το κείμενο των Συμπερασμάτων του Διεθνούς Πολιτικού Συνεδρίου «Έθνος, Θρησκείες, Ορθοδοξία και νέα Ευρωπαϊκά Δεδομένα» που έλαβε χώρα στην Αθήνα το 2005, όπου μεταξύ άλλων τονίζεται ότι «το μέλλον της Ευρώπης δεν μπορεί να βασίζεται στην παραχάραξη της Ευρωπαϊκής ιστορίας, μήτρα της ιστορίας του κόσμου, που έχει τις πηγές της στην αρχαία Ελλάδα, την αρχαία Ρώμη και τον Χριστιανισμό, ούτε σε μισές αλήθειες, στο όνομα δήθεν της συνύπαρξης και της ανεκτικότητας» (Αθήνα 17-19 Απριλίου 2005:9)

Στην ζώσα, λοιπόν, εκκλησιαστική μας παράδοση «η ιεράρχηση των όντων και η οντολογική ενότητα είναι τα εχέγγυα της αποειδωλοποίησης του κόσμου και των αγαθών του, γι' αυτό κι υπάρχει τρόπος να συναντηθεί η λατρευτική πράξη, η άσκηση του χριστιανού και η αγωνία της ιστορίας για την κοινή χρήση των αγαθών, την προστασία και την προαγωγή των» (Βρία Ιον – Π. Βασιλειάδη, 1989:113).

Μια ακόμα ενδιαφέρουσα συνεργασία της ΔΣΟ που οδηγεί προς επίρρωση της θέσης για τον διαλεκτικό χαρακτήρα της, αποτελεί και η επίσκεψη της Γραμματείας της ΔΣΟ στην έδρα του Παναφρικανικού Κοινοβουλίου στο Γιοχάνεσμπουργκ της Νότιας Αφρικής κόμιζοντας πρόταση συνεργασίας (Ενημερωτικό Δελτίο 2010, σελ. 6).

Οι προτεραιότητες στη σημερινή εποχή «της κατάρρευσης των βεβαιοτήτων» για την εμπέδωση της συναδέλφωσης ανάμεσα στους λαούς

Η ΔΣΟ ως πολιτικός διεθνής οργανισμός οφείλει να προλαμβάνει, να μεριμνά, να υπολογίζει, να προγραμματίζει και να προβληματίζεται για το μέλλον, ιδίως για τις συνέπειες των πολιτικών αποφάσεων στην οικοδόμηση της νέας Ευρώπης και όχι μόνο.

Η εξαιρετική επικαιρότητα του θέματος της 18^{ης} Γενικής Συνέλευσης, η οποία έλαβε χώρα στο Παρίσι το 2011, αντανακλά το γεγονός ότι η αληθής κοινωνική πρόνοια απευθύνεται προς όλους τους ανθρώπους ανεξαιρέτως, υπενθυμίζοντας σε όλους μας το γνωστό διπλό σχήμα της αγάπης και της κοινωνικής αλληλεγγύης προς τους χριστιανούς και τον «άλλο».

Δεδομένης της ηθικής θεώρησης της εργασίας από τους Πατέρες της Εκκλησίας, ως προσφορά των δυνατοτήτων, των ταλέντων και των χαρισμάτων του ανθρώπου προς την κοινότητα (το γεγονός της μη-παροχής αυτών, κατακρίνεται από

τους Αγίους Πατέρες), κυρίαρχο μέλημα των βουλευτών-μελών θα πρέπει να είναι η καταπολέμηση του πλέον ανησυχητικού φαινομένου, αυτού της ανεργίας και ιδιαίτερα της ανεργίας των νέων.

Υποπρόταση Γ. Η ανάδειξη των μορφών εκείνων του κόσμου της εργασίας που τονώνουν την παραγωγική διαδικασία (συνεταιρισμοί, συνεργατικά σχήματα αλληλεγγύης, μη-κερδοσκοπικές συλλογικότητες αλληλοβοήθειας κ.α.) εξασφαλίζουν το ανθρώπινο μέτρο στην παροχή της εργασίας, προτάσσουν την παροχή της χειρονακτικής και πνευματικής εργασίας έναντι του κεφαλαίου, εδραιώνουν μια κριτικού τύπου κοινωνική συνείδηση για τη σχέση ανθρώπου και φυσικού περιβάλλοντος με τον απaráμιλλο σεβασμό του τελευταίου, επανεπενδύοντας σε ανθρώπινους πόρους, ανταποδίδοντας όλα τα πλεονάσματα στην τοπική κοινωνία.

Οι παραπάνω αλληλοσυμπληρούμενοι σκοποί είναι δυνατόν να εξυπηρετηθούν μέσα από την ανάδειξη μιας νέας «ηθικότερης αφήγησης» για την οικονομία γενικά, τις μορφές και τα μέσα παραγωγής ειδικότερα, μέσα από έναν νέο τρόπο διευθέτησης των ζητημάτων της βιωτής, με ουσιαστική αλλαγή της νοοτροπίας των ανθρώπων, η οποία διέρχεται από την ανάδυση του Τρίτου τομέα, δηλαδή της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. (Προς αυτή τη κατεύθυνση κινούνται και τα Ψηφίσματα της 15^{ης} και της 18^{ης} Γ.Σ. της ΔΣΟ, για την κρίση του παγκόσμιου αξιακού συστήματος ως πρόκληση για τη Χριστιανική Ορθοδοξία και τις Θρησκευτικές αξίες στον κόσμο της οικονομικής κρίσης, αντίστοιχα).

Προτάσεις για τις μελλοντικές προοπτικές και δράσεις της ΔΣΟ, με ενθάρρυνση, αισιοδοξία και ελπίδα – Προς μια Ανδραγωγική διεύρυνση των οριζόντων

Η Δ.Σ.Ο. ως ένας διεθνής κοινοβουλευτικός θεσμός, κατεξοχήν και αμιγώς πολιτικός οφείλει να προλαμβάνει, να θεραπεύει, να φροντίζει για την καλλιέργεια στάσεων και δεξιοτήτων των πολιτών αλλά και των θεσμών, των ενώσεων προσώπων, της κοινωνίας των πολιτών, του επιχειρηματικού κόσμου και της οικονομίας γενικότερα προς μια ανοιχτή, περιεκτική κοινωνία δίχως αποκλεισμούς και περιθωριοποιήσεις.

Προς τούτο ακολουθούν συγκεκριμένες προτάσεις αξιοποίησης των λαϊκών πτυχιούχων Θεολογίας και λοιπών κοινωνικών και ανθρωπιστικών σπουδών για τη δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων, δημιουργία και συμμετοχή σε σχήματα

αμεσοδημοκρατίας, κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στο πλαίσιο και της Στρατηγικής για την ΕΕ του 2020, υπό την αιγίδα και πολιτική συμβολή της ΔΣΟ.

Οι προτάσεις αυτές γίνονται με γνώμονα την αναγκαιότητα κατανόησης των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των πολιτών σύμφωνα και με τις διαπιστώσεις της ΔΣΟ για την ανάγκη ανάπτυξης των δεξιοτήτων συνύπαρξης όχι ως ανοχή απέναντι στο πρόσωπο του «άλλου» αλλά με το σκεπτικό ότι ο πλησίον είναι και η σωτηρία μου.

Επίσης, θα εμπεδωθεί η αντίληψη της ευθύνης απέναντι στις επόμενες γενεές, η διαφάνεια στη λήψη των αποφάσεων, η ευρεία ενημέρωση από άποψη πολιτική και επιστημονική, καθώς επίσης και η υποστήριξη του κοινωνικού έργου της Εκκλησίας πάντα στα πλαίσια της Αρχής της Επικουρικότητας και της συλλειτουργίας των θεσμών. Τα αποτελέσματα υπό ιδανικές συνθήκες μπορεί να είναι θεαματικά ιδίως στους τομείς της πρόληψης, της παραμυθίας των αδυνάτων, της ευαισθητοποίησης του γενικού πληθυσμού και του σεβασμού στους διακριτούς ρόλους των θεσμών. (πρβ. την αξιοποίηση της πνευματικής έννοιας της μετάνοιας για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης, όχι προς χάριν μιας δήθεν κοινωνικής ειρήνης, αλλά ως πραγμάτωση της Ορθόδοξης Πνευματικής Ζωής).

A. Πρόταση από μέρος της ΔΣΟ προς το Συμβούλιο της Ευρώπης για την ανάπτυξη και εμπλουτισμό των προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης που αυτό διαθέτει (http://www.coe.int/t/dg4/highereducation/completedactivities/Illequity_EN.asp) για την ιδιότητα του ενεργού Ευρωπαίου πολίτη με τη δημιουργία επιτροπών και ομάδων προσωπικοτήτων με συγκεκριμένα παραδοτέα (εκπαιδευτικά παραγόμενα, δημιουργία εκπαιδευτικών υλικών, προγράμματα, βιβλία, συναντήσεις) και διάχυση προγραμμάτων γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων και ειδικών προγραμμάτων επιμόρφωσης εκπαιδευτικών της μέσης εκπαίδευσης και εκπαιδευτών ενηλίκων σε θέματα ηθικού και κοινωνικού προβληματισμού σε επίκαιρα θέματα της καθημερινότητας των Ευρωπαϊκών κοινωνιών.

Η ανάδυση της ιδιότητας και της έννοιας του ενεργού πολίτη ταυτίζεται με την Αγιοπατερική διδασκαλία περί καταδίκης της ακηδίας, για τη σημασία της ενεργητικής συμμετοχής των πολιτών και την ευθύνη του δημοκρατικού πολιτεύματος είναι ενδιαφέρουσες οι παρατηρήσεις του Ενημερωτικού δελτίου 2012, σελ. 84.

Στις προτεραιότητες της πρότασης αυτής θα προτάσσονταν η ηθική θεώρηση της εργασίας από τους Πατέρες της Εκκλησίας σε σχέση με τη σύγχρονη

προβληματική που αναπτύσσεται για την αποανάπτυξη και τον τρίτο τομέα της οικονομίας στο πλαίσιο και της επανέυρεσης του ανθρώπινου μέτρου στην οικονομία, την παραγωγή, τις σχέσεις εργασίας. Ομοίως, για την δραστική προστασία και σεβασμό του υλικού κόσμου και του φυσικού περιβάλλοντος, με ριζοσπατικότητα και αλλαγή πρωτίστως νοοτροπίας απέναντι στη σημερινή ανεύθυνη πρακτική του ανθρώπινου γένους απέναντι στην κτίση, αφού ο άνθρωπος παράγοντας ευθύνεται για την κλιματική αλλαγή και τις συνέπειες της (για το μόνιμο ενδιαφέρον της Ορθοδόξου Θεολογίας για το φυσικό περιβάλλον βλ. στα Πρακτικά του Α΄ Πανελληνίου Διεπιστημονικού Συνεδρίου «Θεός-Κτίση-Άνθρωπος», Έβρος 15-06-2010).

Αντίστοιχη πρόταση είναι δυνατό να υποβληθεί και στη Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Πολιτισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αντίστοιχη διεύρυνση των προγραμμάτων γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων και συμβουλευτικής.

Β. Πρόταση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το ΚΕΚ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη σύσταση και λειτουργία «Υποδιεύθυνσης Θρησκευμάτων» στη Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης & Πολιτισμού της ΕΕ σε συνεργασία με την EUROSTAT και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Εκκλησιών (ΚΕΚ)

Πρόταση περί ιδρύσεως ενός φορέα έρευνας και μελέτης για τη θρησκευτικότητα και την εκκλησιαστικότητα σε Πανευρωπαϊκό επίπεδο, υπό την αιγίδα της Δ.Σ.Ο. και σε συνεργασία με άλλους ευρωπαϊκούς ή διακοινοβουλευτικούς θεσμούς, για την παρακολούθηση της επίδρασης της θρησκευτικής ιδέας γενικότερα στο σύγχρονο ευρωπαϊκό κοινωνικό γίνεσθαι και των επιρροών της Αγιοπνευματικής Ορθοδόξου πίστεως, παραδόσεως και ζωής ειδικότερα, καθώς επίσης και την αποτροπή των καταστροφικών λατρειών.

Σημειώνεται ότι στον Ορθόδοξο χώρο, ο Χριστιανισμός είναι και παραμένει πάντοτε ένα κοινωνικό γεγονός, το οποίο βιώνεται ως ένα δημόσιο και συλλογικό φαινόμενο και όχι εκτοπισμένο στη σφαίρα του ιδιωτικού. Ωστόσο, λόγω της πολυπλοκότητας του σύγχρονου τρόπου ζωής επιτείνεται ο ατομισμός, ενώ οι διάφορες συγκρητιστικές, κοινωνιστικές και εκκοσμικευτικές τάσεις ή τα φαινόμενα ιδεολογικοποίησης, μονομερούς ηθικοποίησης ή εκνομίκευσης της πίστης οδηγούν σε απολυτοποιήσεις ή σε σχετικοποιήσεις τον σύγχρονο άνθρωπο, προς τούτο καθίσταται αναγκαία η αξιολόγηση και η κατανόηση των ιδιαίτερων στάσεων που προκύπτουν από τη κοινωνία και τα μέλη της.

Μια τέτοια πρωτοβουλία, εξάλλου, συνδέεται με τους σκοπούς της Οργάνωσης για καταγραφή και αξιολόγηση των ποιοτικών και μη αλλαγών στην Ευρώπη αλλά και με την ανάδειξη του ρόλου της Ορθοδοξίας, τη συμβολή που έχει η τελευταία προς ένα Οικουμενικό και ενωτικό πνεύμα συνεργασίας μεταξύ των λαών, καθώς εν τοις πράγμασι θα διεγείρει την ανάγκη επικοινωνίας και επαφής με προσωπικότητες και θεσμούς, ενεργοποιώντας έτσι περαιτέρω τον χώρο των Ορθοδόξων, με την αξιοποίηση και τη κινητοποίηση ανθρώπων και πόρων, την ενεργοποίηση των λαϊκών αποφοίτων Θεολογίας στην Ευρώπη (Η Θεολογία εκφράζει μια άποψη στα πολιτιστικά τεκταινόμενα αυτού του τύπου με προεκτάσεις στην παγκόσμια ιστορία, διότι αυτά που καταγράφουμε έχουν μια εμβέλεια που καλύπτει όλη την ανθρωπότητα).

Παράλληλα προς αυτά θα ωφελήσει σε μια στρατηγική ενδυνάμωσης και επίτευξης νέων συμφωνιών με άλλους διεθνείς οργανισμούς για την προάσπιση και την ολοκλήρωση ενός νέου κοινού Ευρωπαϊκού πολιτιστικού γίγνεσθαι, μέσα από την ποικιλία των επιμέρους εθνικών, θρησκευτικών και άλλων διατυπώσεων.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΓΣ	Γενική Συνέλευση
ΔΣΟ	Διακοινοβουλευτική Συνέλευση Ορθοδοξίας
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Βιβλιογραφικά βοηθήματα

- Βρία Ιον – Πέτρου Βασιλειάδη, *Ορθόδοξη Χριστιανική Μαρτυρία*, εκδ. Τέρτιος, Κατερίνη 1989.
- Γιούλτσης Βασίλειος, *Κοινωνιολογία της Θρησκείας*, εκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2002.
- Κρικώνης Χρήστος, *Πατερικά Μελετήματα*, τ. Β΄, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2004.
- Λιερός Γιώργος, *Υπαρκτός καινούργιος κόσμος*, εκδ. Συναδέλφων, Αθήνα 2012
- Μαντζαρίδης Γιώργος, *Χριστιανική Ηθική*, τ. Α΄, εκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2004.
- Νικολόπουλος Τάκης – Καπογιάννης Δημήτρης, *Εισαγωγή στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία*, εκδ. Συναδέλφων, Αθήνα 2012

- Οικονόμου Χρήστος, *Καινή Διαθήκη και Πολιτισμός*, εκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2003.
- Τάινις Φέρντιναντ, *Κοινότητα και Κοινωνία*, μεταφρ. Μ. Μαρκάκη, εκδ. Γερ. Αυγουστίδη, Αθήνα χ.ε.
- Τόουνι Ρίτσαρντ, *Η Χριστιανική θρησκεία και άνοδος του Καπιταλισμού*, μεταφρ. Δ. Κούρτοβικ εκδ. Κάλβος, Αθήνα 1979.
- Τσομπάνογλου Γιώργος et all, *Η ανάδυση της Κοινωνικής Οικονομίας*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2008.
- Ο διαδικτυακός τόπος της Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης της Ορθοδοξίας <http://www.eiao.org/>